

tuorelehti

oliivipuun

Turun arkkihiippakunnan vuosijulkaisu 2022

Diakonian arkea ja
juhlaa Raumalla | s.6

Viestipyhiinvaellus
läpi Suomen | s.27

Piispa Mari Leppänen:
Lapsissa on kirkon
tulevaisuus | s.5

Aika valmistautua seurakuntavaaleihin | s. 18, 21, 34

Kuva: Erkki Kiiski

Sisällä

<p>3 Pääkirjoitus
Anna Hälli</p> <p>4 Vastuuseen kutsutut
Arkkipiiipa Tapio Luoma</p> <p>5 Lapsissa on kirkon tulevaisuus
Piispa Mari Leppänen</p> <p>6 Ihmisen puolella
Kanerva Kuisma</p> <p>12 Juristina kirkon näköalapaikalla
Heidi Pelander</p> <p>18 Kun ikä on mahdollisuus
Simo Ahtee</p> <p>21 Kolumni
Minttu Väisänen</p> <p>22 "...että saisin olla rauhassa"
Jukka Hautala</p> | <p>24 Vähemmistön hyvinvointi
on enemmistön kunnia-asia
Tiinakaisa Honkasalo</p> <p>27 Viestipyhiinvaelluksella suuntana
on kohtuus, kestävyys ja toivo
Larissa Riihihuhta</p> <p>32 Hartaus
Ville Väänänen</p> <p>Kansien kuvat</p> <p>1 Kesäkalliolla.
Kuva: Mari Leppänen.</p> <p>36 Kesäillan pyhiinvaeltajia
Ravattulan Ristimäellä Kaarinassa.
Kuva: Aleksi Saariranta</p> |
|---|---|

Vain ihmisiä

T yöskentelin vuonna 2015 jonkin aikaa vapaaehtoistyössä turvapaikanhakijoiden hätämajoituksessa Heinänokan leirikeskuksessa.

Eräänä iltana perhe tuli hakemaan minua töistä kotiin ja päätyi jäämään ilta-aterialle Heinänokan asukkaiden kanssa. Olimme puhuneet lapsille maailman tilanteesta ja he tiesivät, että Heinänokassa asuu kotinsa jättäneitä ja turvaa hakevia ihmisiä.

Kotimatalla kahdeksanvuotiaamme kysyi: "Äiti, missä kaikki ne pakolaiset olivat? Minä näin siellä vain ihmisiä."

■ **Lapsen havainto** herätti huomaamaan, että olin tainnut maalata turvapaikanhakijoista vähän stereotyyppisen kuvan. Ihmisistähän tässä on kysymys. Ei heistä, vaan meistä. Ei yhdestä muotista valetusta porukasta, vaan joukosta keskenään erilaisia ihmisiä ja ainutlaatuisia elämäntarinoita.

Ihmisen syvimpiä tarpeita on tulla nähdyksi omana itsenään, ei kansallisuutensa, uskontonsa, ammattinsa, perheensä tai sukupuolensa edustajana. Tuntuu kurjalta huomata tulleen väärinymmärretyksi.

■ **Tämän lehden teema** on vastuu. Kirjoituksissa käsitellään vastuuta toisista ihmisistä, luomakunnasta, rauhasta ja maailmasta.

Joskus vastuu painaa. Silloin on hyvä muistaa, että ihmiset eivät jakaudu luusereihin ja sankareihin, auttajiin ja avun tarvitsijoihin. Kukin vuorollaan kantaa ja saa olla itse toisten kannettavana.

Kuva: Jani Laukanen

Tämän huomaa myös, kun katsoo omaa elämän matkaansa. Olen hoitanut äkillisesti sairastuneen ystäväni lapsia ja maannut sairaalan sängyssä luottaen, että omat ystäväni pitävät lapsistani huolen. Olen tehnyt isovanhempien pakastimeen ruokaa ja antanut äitini pestä ikkunani. Olen kuunnellut toisten huolia ja saanut lohdutusta omia murheitani itkiessäni.

■ **Sellaista** se on. Vain ihmisen elämä.

*Sydäntäni ohjaa,
anna minun, Herra,
armossasi kasvaa,
olla ihminen.*

Vk 509

Anna Hälli
Päätoimittaja

Vastuuseen kutsutut

"Vastuullisuus" on paljon käytetty käsite. Vastuullisuutta kaivataan politiikkaan, taloudenpitoon, ihmisuhteisiin, uskonnollisuuteen, raamatuntulkintaan, nettikäyttäytymiseen, kulutukseen, metsänhoitoon ja lukuisiin muihin asioihin. Vastuullisuus painottaa harkitsevuutta, toisten ihmisten ja luonnon huomioon ottamista, omien itsekäiden motiivien kriittistä tarkastelua ja tulevaisuuden kehityksen arviointia.

■ **Vastuullinen ihminen** ei jätä tehtävänsä kesken. Hän myöntää virheensä ja on valmis korjaamaan parhaansa mukaan vahingot, joita hänen epäonnistumisensa ovat saattaneet aiheuttaa. Vastuullisuus on pitkälti synonyymi kunnolliselle kansalaiselle.

Vastuullisuudella tarkoitetaan vastuun kantamista. Ajatus kuormasta, jonka vastuu tuo mukanaan, on kuvaava. Vastuu tuntuu painona, kun asioihin pitää tarttua ja kun mieli askaroi asioissa, jotka on hoidettava. Vastuu edellyttää aina vaivannäköä ja viitseliäisyyttä mutta usein myös kärsivällisyyttä ja valmiutta sietää paineita.

Vastuun kantaminen kysyy voimia. Työuupumus ja loppuun palaminen kertovat vastuiden ja voimavarojen epäsuhtaisuudesta. Vaikka voimia riittäisikin, vastuut pysyvät mielessä ja aiheuttavat milloin mielihyvää, milloin levottomuutta.

■ **Kristillinen usko** kannustaa vastuun kantamiseen ja antaa siihen myös voimia. Jeesuksen opetus lähimmäisen rakastamisesta muistuttaa jokaiselle kuuluvasta velvollisuudesta kohdella toisia kunnioittavasti ja heidän

hätiäänsä lievittäen. Tämän vastuun kantamisessa auttaa sen muistaminen, että emme tee sitä yksin, vaan Herramme itse toimii meidän kauttamme.

Vastuun kantaminen ja siihen kuuluva vaivannäkö ovat kristitylle sekä tehtävä että kutsumus. Jeesus rohkaisee:

"Ottakaa minun ikeeni harteillenne ja katsokaa minua: minä olen sydämeltäni lempeä ja nöyrä. Näin teidän sielunne löytää levon. Minun ikeeni on hyvä kantaa ja minun kuormani on kevyt." (Matt. 11:29-30)

■ **Toivotan Sinulle** voimia ja siunausta, iloa ja lepoa omassa vastuun kantamisessasi. ■

Tapio Luoma
Arkkipiispa

Kuva: Petri Merenlahti

Arkkipiispa Tapio Luoma ja Oulun hiippakunnan piispa Jukka Keskitalo istuttivat puuntaimen Kuusamon Pyhän Ristin kirkon kirkkotarhaan toivon ja uuden elämän merkiksi.

Lapsissa on kirkon tulevaisuus

Kierrän parhaillaan vastuulleni kuuluvissa seurakunnissa vierailuilla. Tavoitteena on tulla tutuksi, kuulla kuulumisia ja yhdessä tähyillä tulevaan.

Vaikka yhden päivä vierailu on lyhyt, sen aikana ehtii nähdä, kuulla ja aistia paljon. Usein vieras näkee myös sellaisen tavallisen arjen työn arvon, jota läheltä ei aina huomaa.

■ **Useissa seurakunnissa** pohditaan, millaiseen elämään suunnataan pandemia-ajan jälkeen. Kokoava toiminta on murroksessa samaan aikaan, kun ihmisillä on yhteen tuleminen kaipuuta ja puhumisen tarvetta.

Yksi seurakuntien tulevaisuuden tärkeä kysymys liittyy lapsiin. Monissa seurakunnissa kerrotaan lapsityön olevan voimakkaassa murroksessa. Myös jumalanpalveluselämän yhteydessä puhe kääntyy lapsiin ja lasten kaipuuseen. Seurakunta, jossa ei ole lapsia, on seurakunta ilman tulevaisuutta.

■ **Uudenkaupungin seurakunnassa** vieraillessani sain nähdä, että siellä lapset on otettu hyvin huomioon. Koululuokkia oli väistötiloissa seurakuntatalolla ja siellä kävi huike, mutta lapset oli haluttu toivottaa tervetulleiksi nimenomaan kirkkotilaan.

Ukissa ajatellaan, että kokemuksien kautta lapsi kasvaa kristilliseen uskoon ja kirkkotila voi tulla lapselle tutuksi, omaksi. Kun tila on oma, sinne löytää helpommin tiensä myöhemminkin.

Jokaisessa seurakunnan kirkoista on lapsille oma paikka, jossa lapset voivat elää jumalanpalveluselämää itselleen sopivalla tavalla yhdessä muun seurakunnan kanssa. Lasten paikoista löytyy nukkekotikirkkoja, kokopuinen alttaripöytä, ehtoollisvälineet ja lapsille on omat "kirkkovaatteet".

Kalannin kirkossa lasten kirkkotila on alttarin vieressä. Lapset eivät ole piilossa tai syrjässä, vaan seurakunnan ja liturgian keskellä.

■ **Lähetämme** paljon sanattomia viestejä siitä, kenelle jumalanpalvelus on valmisteltu. Jos kirkossa ei ole huomioitu pieniä seurakuntalaisia, se on ihan sama kuin kirkosta

puuttuisi invaramppi tai induktiosilmukka. Jos kirkkokahveilta ei löydy pillimehua tai pilttiä, se kertoo, että ketään lasta ei odotettu paikalle.

Meidän tulee rakentaa sellaista asenteellista esteettömyyttä, että jokainen vauvojen ja lasten kanssa kirkkoon tuleva voi kokea seurakunnan iloitsevan heistä, ei vain sietävän heitä.

Lastenohjaajia kannattaa kiinnittää mukaan jumalanpalveluksiin ja sunnuntain tapahtumiin. Heillä on erityistä osaamista ja näkyä. Kun lapset on huomioitu hyvin, aikuisenkin on hyvä olla.

■ **Kirkon ja seurakuntien** tulevaisuudesta on laadittu satoja ennusteita, laskelmia ja mietintöjä. Realismi on välttämätöntä, jotta viisaita päätöksiä voidaan tehdä.

Samalla olennaista on pysähtyä kuvittelemaan yhdessä tavoiteltavia ja toivottavia tulevaisuuksia. Vaihtoehtoja nimittäin on. Se, millaiseen tulevaisuuteen seurakunnissa päädytään, riippuu paljon tämän hetken valinnoista. Valintoja tehdessä on syytä pitää mielessä tulevat sukupolvet. ■

Mari Leppänen
Piispa

Ihmisen puolella

Satakunnan suurimman seurakunnan diakoniatiimin johtaja **Jenni Pohjonen** näkee tämän päivän diakoniatyössä paljon samaa kuin diakonian alkuaikoina – edelleenkin työn lähtökohtana on kristityn vastuu ja se, että ketään ei jätetä yksin.

■ **Rauman diakoniatoimisto** sijaitsee väliaikaisesti entisen päiväkodin tiloissa Pyhän Ristin kirkon vieressä. Päiväkotiajoista kertovat sisäpihan kuluneet leikkitelinet. Diakoniatyökin näkyy: ikkunalaudalla on krusifiksi. Huoneen nurkassa ja kylpyhuoneessa on kuivamuonavarasto – jauhoja, tomaattikastiketta, hernekeittoa, nuudeleita.

– Ruuan jakaminen ja taloudellinen tuki on tärkeä ja konkreettinen osa työtämme, Jenni kertoo.

Kahden viime vuoden aikana on kuitenkin tapahtunut muutos: ennen korona-aikaa diakoniatyössä korostui taloudellinen auttaminen. Tällä hetkellä diakonian asiakkaat tarvitsevat ennen kaikkea keskustelutukea ja rinnalla kulkemista.

– Turhauduinkin välillä siihen tunteeseen, että valta-osa työstä on eräänlaisena sosiaalitoimen tukena toimimista. Sosiaalihuollon piiriin kuuluvissa tukimuodoissa ei ole riittävästi huomioitu nousseita elinkustannuksia.

Diakoniatoimisto on väistötiloissa ja ruoka-apua lajitellaan vaaleanpunertavassa kylpyhuoneessa.

Kuva: Jussi Hietikko

Eikö yhteiskunnan kuuluisi kantaa vastuu ihmisten talousongelmien hoitamisesta? Diakoniatyöhön talousongelmissa auttaminen tuli laman jälkeen väliaikaiseksi toimintatavaksi. Tämä väliaikaiseksi tarkoitettu tukimuoto on ollut käytössä jo kolmekymmentä vuotta.

Henkinen ja eksistentiaalinen tukipiste

Helmikuussa 2022 alkanut Venäjän hyökkäys Ukrainaan on lisännyt henkistä pahoinvointia.

– Ihmisten hätä ei ole vain yksinäisyyttä, vaan myös henkistä ja eksistentiaalista hättää. Julkinen terveydenhuolto on niin kuormitettu, että esimerkiksi Raumalla

psykiatriselle sairaanhoitajalle pääsee keskustelemaan noin kolmen viikon välein, Jenni kertoo.

– Ihmiselle, joka on kriisissä ja jonka voimat ovat kerta kaikkiaan loppu, kolmen viikon odotus on pitkä aika. Me olemme tavoitettavissa, koska keskustelutukea tarvitaan.

Rauman Pyhän Ristin kirkko.

— Meillä on myös asiakkaita, joilla ei ole muita kontakteja täällä Rauman seudulla. Saamme olla heidän iloisissa hetkissään mukana.

Mitä oikeastaan on raumalainen diakonia? Toimintakertomuksessa se on esimerkiksi 3500 kohtaamista vuoden aikana. Onko tapaa kuvata kaikkea sitä, mitä yhteen kohtaamiseen voi liittyä?

— Diakoniatyötä ja sen merkitystä on vaikeaa tehdä näkyväksi, Jenni kertoo. Kohtaaminen voi kestää viisi minuuttia tai kaksi ja puoli tuntia. Esimerkiksi kotikäynnillä tilanne voi olla sellainen, että paikalla ollaan monta tuntia. Jos asiakas on talousvaikeuksissa, ensin keskustellaan. Sen jälkeen diakoniatyöntekijä tarttuu puhelimeen ja soittaa velkaneuvontaan, Kelaan, sitten sosiaalipäivystäjälle. Sitten alkaa laskujen selvitys — soitetaan perintäyhtiölle, vuokranantajalle. Nämä selvittelyt eivät kirjaudu minnekään.

— Jos ihminen on aivan loppu, hänellä ei ole resursseja selvittää asioitaan kuntoon ja tässä olemme konkreettisesti apuna. Silloin ei auta pelkkä neuvontapuhelinnumero, johon voi soittaa maanantaisin kymmenestä yhteentoista, Jenni kertoo.

Poikkeuksellinen reitti diakoniatyöhön

Jenni Pohjosen matka Rauman seurakunnan kahdeksanhenkiseen diakoniatimiin ei ole ollut se itsestään selvin. Nykyään kirkolla työskentelevä ja partiota harras-

tava Jenni ei nimittäin ollut seurakuntanuori eikä sudenpentu.

Nuorena hän kapinoi ahdasmieliseksi kokemaansa uskonnollisuutta vastaan eikä käynyt rippikoulua kuten suurin osa ikätovereistaan.

— Lapsena olin hulivili ja hunningolla. Järkiinnyin vasta aikuisiällä, Jenni kertoo nauraen.

Kymmenen vuotta sitten kampaamoalan yrittäjänä työskentelevällä Jennillä oli valinnan paikka: sairauden vuoksi parturi-kampaajan työtä ei voinut enää tehdä ja niinpä oli löydettävä uusi urapolku. Hän aloitti opinnot Porin Diakin sosionomilinjalla vuonna 2015, mutta silläkin reitillä vastaan tuli risteys.

— Eräänä koulupäivänä ensimmäisen lukuvuoden lopulla tuli vahva tunne siitä, että minun pitää vaihtaa opintolinjaa kirkollisiin opintoihin, sosionomi-diakonilinjalle. Se oli vaan vahva tunne, että näin on tehtävä. Opiskelin koko kesän, jotta sain muut kiinni, Jenni kertoo.

Kyse oli päähänpistosta, mutta pohjalla oli kiinnostus kirkollisiin opintoihin ja teologiaan.

— Olen kuitenkin hyvin maltillinen ihminen enkä hurahtele mihinkään, Jenni vakuuttaa.

Uudella linjalla Jenni eteni määrätietoisesti: oppinnäyte työ valmistui hyvissä ajoin ja kirkollinen työharjoittelu-paikka löytyi Raumalta vuonna 2016. Kirkkoonkin tuli liittyttyä. Seurakunnan työharjoittelujakson jälkeen Jenni alkoi hoitaa sijaisuuksia.

”

Välillä joudumme sanomaan ihmiselle, että en voi auttaa sinua tässä asiassa, mutta en silti jätä sinua yksin.”

— Tein Raumalla myös johtamiskoulutuksen harjoittelun. En nähnyt mitään järkeä hakea harjoitteluun muualle, koska Raumalla oli hyvä työskennellä. Ja sillä tiellä Jenni on edelleen.

Mokaileva johtaja panostaa tiimin valmentamiseen ja luottamukseen

Rauman diakoniatimin johtaja saa esimiehenä tukea valmennuskokemuksestaan kamppailulaji taekwondon parissa. Pohjonen on Suomen ensimmäinen taekwondon kansainvälisen liikesarjatuomarin koulutuksen saanut nainen.

— Ammennan oppia tiimin johtamiseen urheiluvalmentamisen puolelta. Keskiössä on auttaa ihmisiä löytämään voimavaransa ja vahvuutensa sekä tukea kehittymistä ja kasvua. Tärkeintä johtajana on mahdollistaa se, että tiimi toimii ja että tiimin jäsenillä on parhaat mahdolliset välineet ja puitteet, ”fiilis ja flow” tehdä työtään, Jenni kuvailee.

Jennin johtamisen periaatteisiin kuuluu myös, että moka on lahja.

— Rohkaisen yrittämään. Ei haittaa, vaikka menee pieleen. Olen itsekin tehnyt virheitä ja mokaillut paljon. Minulta vaan puuttuu sellainen häpeäpalikka. Nostan reippaasti käden ylös — en osannut, meni pieleen.

Jenni pohtii, että armollisen esimerkin antaminen saattaa lisätä turvallista ilmapiiriä.

— Julkishallinnollisessa johtamisessa on perinteenä, että tulisi olla teflonia ja titaania, eikä virheitä saa tulla.

Silti kukaan, joka tekee menestyksestä työtä, ei kehity tekemättä virheitä. On vapauttavaa sanoa että hei, moka-sin, koska sitten päästään heti korjaamaan, Jenni toteaa.

Jenni kehuu vuolaasti ammattilaistimiään.

— Luotan työkavereihin, joista jokainen on tehnyt diakoniatyötä kauemmin kuin minä itse.

Luottamukseen kuuluu sekin, että yhdessä puhutaan hyvien lisäksi myös ikävistä asioista.

Diakoniatyön psykososiaalinen kuormittavuus on lisääntynyt parin viime vuoden aikana eri kriisien myötä. Työtä pitää pystyä purkamaan viikoittain ja siksi tiimin vetäjän tulee olla läsnä.

Panostus läsnäolevaan ja tukevaan johtajuuteen on Jennin mielestä kannattanut.

— Kokeilemisen kulttuurimme kuuluu, että kaikkea ei tarvitse hyväksyttää minulla. Esimerkiksi keväällä Raumalla alkanut Huomaa minut! -kampanja nousi diakoniatyöntekijöiden huomiosta ihmisten kokemasta yksinäisyydestä. Kampanjan ansiosta moni on löytänyt keskusteluyhteyden diakoniatyöntekijään.

Kristityn vastuu lähimmäisestä on työn ytimessä edelleen

Vietämme diakonian juhlavuotta: ensimmäisen diakonissan vihkimyksestä on kulunut 150 vuotta. Rauma on diakonian historian kannalta merkittävä paikka, sillä tänne palkattiin ensimmäinen diakoniatyöntekijä, Cecilia Blomqvist, vuonna 1879.

Arkkhiippakunnan diakonian 150-vuotisjuhlaa vietetäänkin juuri Raumalla 17. elokuuta. Jenni ottaa juhla-tapahtumassa juontajan roolin ja toivottaa kaikki tervetulleeksi mukaan juhlaan.

Hän pohtii, että diakonin työ on tässä hetkessä paljolti samanlaista kuin 150 vuotta sitten. Toki terveyskasvatuk-sen rooli oli sata vuotta sitten suurempi, mutta kristityn vastuu on yhä sama.

— Kristityn vastuu tarkoittaa työssämme sitä, että meidät diakoniatyöntekijät on vihitty tehtäväämme ja olemme lupautuneet kantamaan yhdessä vastuuta lähimmäisistä.

Meille ei mikään inhimillinen ole vierasta. Välillä joudum-me sanomaan ihmiselle, että en voi auttaa sinua tässä asiassa, mutta en silti jätä sinua yksin, Jenni kertoo.

Paljon puhutaan muutoksesta, mutta onko sittenkään paljon muuttunut?

— Ei ole. Diakoniatyön ydin on henkisen ja hengellisen turvan kasvattaminen ja toivon ylläpitäminen. Se on pysynyt samana koko suomalaisen diakonian ajan. ■

Kanerva Kuisma

Kuva: Anna Hälli

Diakonian juhluvuoden tapahtumaa suunnittelemassa vasemmalta Jenni Pohjonen, Rauman seurakunnan kirkkoherra Valtteri Virta, Rauman seurakunnan kappalainen Riitta Granroth, Nina Silander ja Jari Kupiainen Kirkkopalveluista sekä Anssi Nurmi Turun tuomiokapitulista.

Diakonian juhla – Ihmisen puolella 17.8.2022

■ Arkkhiippakunnan diakonian juhlaa vietetään elokuussa Rauman torilla ja Pyhän Ristin kirkossa. Mukana juhlassa arkkhiipspä Tapio Luoma ja piispa Mari Leppänen.

Päivän aikana torin lavalla keskustelua hyvästä elämästä, teatteria ihmiselämän eri vaiheista, Samuli Edelmännin konsertti, soppatykkilounas ja pystökaffit. (Ohjelma maksutonta, vapaaehtoinen ruokaraha Yhteisvastuun hyväksi.) Messua vietetään Pyhän Ristin kirkossa klo 17.

Seurakuntaryhmiä pyydetään ilmoittautumaan etukäteen, jotta osaamme varata sopivasti tarjoiluja. Ryhmäsi on tervetullut, vaikka et huomaa tai ehdi ilmoittautua 1.6. mennessä.

Lisätietoa ja tarkemman aikataulun löydät www.arkkihiipakunta.fi/kalenteri

Juristina kirkon näköalapaikalla

Kiinnostava ja muuttuva työ piti lakimiesasessori **Matti Mäkinen** tuomiokapitulissa lähes 35 vuotta. Nyt arkkihiippakunnan lakiasioista vastaa **Matleena Engblom**.

■ Helmikuussa Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulista lähti kirkkolain erityisosaaja, kun lähes 35-vuotisen uran lakimiesasessorina tehnyt Matti Mäkinen siirtyi eläkkeelle.

Uransa aikana hän on vastannut lukemattomiin viranhaltijoiden, luottamushenkilöiden ja seurakuntalaisten kysymyksiin muun muassa kirkon päätöksentekoon, talouteen ja henkilöstöhallintoon liittyvistä lakikiemuroista.

Kun piispa Mari Leppänen kiitti sosiaalisessa mediassa Mäkistä pitkästä urasta, päivitys keräsi satoja tykkäyksiä ja kiittäviä kommentteja. Mäkistä kuvattiin muun muassa sanoilla asiantunteva, luotettava, kärsivällinen ja aito.

– Asiakaspalveluahan tämä työ ennen muuta on. Ihmiset ovat selvästi kokeneet, että ovat saaneet minut kiinni, Mäkinen tuumaa.

Kirkon hallinnon ja päätöksenteon raskaat rakenteet saavat toisinaan kritiikkiä. Mäkinen paljastuu byrokratian puolustajaksi. Hän korostaa hallintorakenteiden kumpuavan perustuslaista.

– Olen joutunut tätä usein selittämäänkin, että olemme verovaroin toimiva julkisyhteisö, ja silloin tarvitaan tietynlaiset muodolliset menettelyt.

Työn muutokset pitävät virkeänä

Mäkinen pitkä ura tuomiokapitulissa alkoi sattumalta. Nuori varatuomari piti silmällä kiinnostavia työtilaisuuksia. Syksyllä 1987 hän pääsi tuomiokapituliin sijaiseksi ja seuraavana vuonna lakimiesasessorin virkaan.

Kuva: Heidi Pelander

Matti Mäkinen mukaan lakimiesasessorin hommassa pitää hallita lainsäädäntö ja olla hyvä kuuntelija. Myös asiakaspalveluhenkisyydestä on ollut uran varrella apua.

” Tuomiokapituli on muuttunut muun yhteiskunnan mukana byrokraattisesta palveluhenkisemmäksi.”

– Työ oli mielenkiintoista ja koin, että täällä arvostetaan lakimestä. Olisikohan se ollut johdatusta, että minut tänne poimittiin, hän pohtii.

Moni asia on Mäkinen uran aikana muuttunut. Arkkihiippakunnan seurakuntien määrä on lähes puolittunut 96:sta 49:ään. Seurakuntien ja yhtymän päätöksentekoa koskevat valitukset ovat siirtyneet tuomiokapitulilta hallinto-oikeudelle. Lainsäädännön muuttuessa on pitänyt perehtyä koko ajan uuteen.

– Jos homma olisi ollut ihan samanlaista koko ajan, siihen olisi varmaan leipääntynyt.

Vuosina 2006–2009 Mäkinen oli välillä Kirkkohallituksen projektissa, jossa valmisteltiin kirkkolain uudistusta. Hän sai hyödyntää kirkkolain tuntemustaan ja tutkia perustuslakia ja lainsäädännön kehitystä. Projektin oli palkitseva, vaikka kirkkolakia ei tuolloin vielä muutettukaan.

– Se piristi olla hetken muissa hommissa.

Kanteluista ja kuumia tunteita

Tuomiokapituli on myös arkkihiippakunnan seurakuntien toimintaa valvova elin, ja kantelut kulkevat lakimiesasessorin pöydän kautta. Jos seurakuntalainen on tyytymättömän papin tai kirkkoherran toimintaan tai työyhteisöön riitaantuu, Mäkinen on tiennyt siitä.

Hänestä riita-asoiden selvittely on ollut työn ikävimpiä puolia. Niihin on liittynyt tulikivenkatkaisia puheluita ja ristiriitatilanteita, joita ei aina ole saatu selvitettyä.

Mäkinen on hyvä jättämään työt työpaikalle, mutta konfliktit ovat saattaneet jäädä pyörimään mieleen.

– Vanhemmiten sitä huomasi heräävänsä aamuyöstä funtsimaan, jos oli joku iso juttu meneillään.

Mäkinen on ollut kanteluiden kohteena myös itse. Kantelijana on tavallisesti ollut kiukuinen asiakas, jonka mielestä tuomiokapitulin ratkaisu kanteluun on ollut väärä, ja Mäkinen on hoitanut asian huonosti.

– Eivät ne koskaan johtaneet mihinkään.

Kanteluissa ja riita-asioissa Mäkinen on myös antanut medially lausuntoja. Haastatteluissa sanat on pitänyt asetella harkiten. Välillä tehtävää on ollut hankala.

– Riita-asioissa on aina ihminen taustalla. En olisi halunnut, että mediassa retostellaan esimerkiksi papille annetulla varoituksella.

Valtion virkamiehestä kirkon työntekijäksi

Mäkinen on elänyt myös pitkän pätkän Turun tuomiokapitulin historiaa. Isoin muutos oli tuomiokapitulin siirtyminen valtiolta kirkolle vuonna 1997. Muutos oli kova paikka niille työntekijöille, jotka identifioituivat valtion virkamiehiksi.

– Itse näen, että olen tehnyt töitä kirkolle koko ajan. Minulle ei ollut vierasta toimia hengellisessä yhteisössä, se sopi arvomaailmaani, Mäkinen sanoo.

Muutosten keskellä työilmapiiri kärsi. Mäkisestä siirtyminen kahden piispan järjestelmään vuonna 1998

Uusi lakimiesasessori Matleena Engblom kehottaa olemaan yhteydessä matalalla kynnyksellä. Sähköpostilla on hyvä aloittaa, varsinkin jos asiaan liittyy asiakirjoja tai muuta taustatietoa.

oli työyhteisön kannalta onnistunut muutos. Arkki-piispan työtaakka keveni, kun Turun piispa otti muun muassa tuomiokapitulin johtakseen.

Piispojen ja arkkipiispojen valinnat ovat olleet Mäkinen uran juhlallisia kohokohtia. Hän on ollut mukana seitsemässä piispanvaalissa. Lakimiesasessori vastaa siitä, että vaali toimitetaan prikulleen pykälien mukaan. Samalla valitaan työyhteisön jäsentä ja esimiestä.

– Tuomiokapitulin työilmapiiri on parantunut koko ajan, ja johtajan rooli on ollut hyvin tärkeä. Minulla on ollut aina hyvät esimiehet, jotka ovat tukeneet, kannustaneet ja antaneet palautetta.

Lähestyttävämpi tuomiokapituli

Millaisen tuomiokapitulin Mäkinen jättää taakseen?

Hänestä tuomiokapituli on muuttunut muun yhteiskunnan mukana byrokraattisesta palveluhenkisemmäksi. Kynns ottaa yhteyttä on madaltunut. Tavallinen kansalainen uskaltaa lähestyä piispojakin.

– Ja sehän on pelkästään myönteistä.

Vaikka juristin identiteetti on Mäkiselle tärkeä, hän on pitänyt huolta siitä, että elämässä on muutakin. Musiikilla, lentopallolla, TPS:llä, matkustelulla, mökkeilyllä ja perheellä on ollut tärkeä sija elämässä jo ennen eläkepäiviä. Ja eläkepäivät, ne tulivat Mäkisestä juuri oikeaan aikaan.

– Koen tehneeni oman osani.

Mäkinen nauttii myös siitä, että pystyy olemaan kotona läsnä. Välillä hän on nimittäin jäänyt vaimoleen kiinni siitä, että mieli vaeltaa työasioissa, vaikka mies olisikin kotona. Myös viisi lastenlasta saavat Mäkinen arjesta tulevaisuudessa isomman osan.

– Nyt papalla on enemmän aikaa.

Yksityisyrittäjästä lakimiesasessoriksi

Maaliskuusta lähtien Mäkinen paikan Turun tuomiokapitulin toimistolla on ottanut Matleena Engblom. Hän tulee tuomiokapitulin lakimiesasessoriksi 24 vuoden juristikokemuksella. Viimeiset 4,5 vuotta hän on työskennellyt yrittäjänä omassa asianajotoimistossaan.

Mikä saa yrittäjän siirtymään palkkatöihin kirkon leipiin?

– Sanoinkin, etten ikinä enää lähde palkkatöihin, paitsi jos Matti jää eläkkeelle, hän naurahtaa.

Kyseessä ei siis ole hyppy tuntemattomaan. Engblom sijaisti Mäkiä reilut 10 vuotta sitten, kun Mäkinen oli Kirkkohallituksen projektissa. Kolmevuotisella sijaisuudella oli Engblomin mukaan ratkaiseva merkitys sille, että viran hakeminen tuli mieleen.

Engblom tuo mukanaan laajan oikeudellisen osaamisen. Hän on toiminut lakimiehenä muun muassa Metallityöväen liitossa ja Työtuomioistuimessa. Omassa yrityksessään hän hoiti työ- ja virkamiesoikeudellisia toimeksiantoja.

”

Moniin asioihin reagoi helposti jälkikäteen. Olisi hienoa, jos pystyisi olemaan askeleen edellä.”

– Toimintatapani on ratkaisukeskeinen. Koitan nähdä ihmiset asioiden takana.

Lakimiesasessorin työssä häntä kiehtovat monipuolisuus, merkityksellisyys ja yhteisöllisyys. Hänestä on mukavaa, että työhön kuuluu neuvontahommia ja työyhteisökonsultointia. Juristina hän ei nimittäin ole pelkkien pykälien pilkkoja. Työ ihmisten kanssa kiinnostaa eniten.

– Menehtyisin jos työ olisi pelkkää paperien käsitteilyä päivät pitkät.

Tuomiokapitulissa kuin kotonaan

Uusi työ tuntuu Engblomista siltä, kuin kotiin tulisi. Hän tuntee ihmisiä arkkhiippakunnasta sekä sijaisuu-
den ajoilta että muista yhteyksistä. Työyhteisö vaikuttaa lämmينhenkiseltä ja keskustelevalta.

Juristin työ on hänestä jatkuvaa oppimista. Hän haluaa kehittää esimerkiksi vuorovaikutus- ja esimies-
taitojaan. Lainsäädännön tuntemuksessa ei voi hänestä koskaan olla liian viisas. Yhtenä tavoitteenaan hän pitää asioiden ennakointia.

– Että pystyisin kouluttamaan ja tiedottamaan uusista asioista ajoissa. Moniin asioihin reagoi helposti jälkikäteen. Olisi hienoa, jos pystyisi olemaan askeleen edellä, hän pohtii.

Kun Engblomilta ja Mäkiseltä kysyy, mitä he kirkolta tulevaisuudessa toivovat, heiltä saa puolueettoman

asialliset juristien vastaukset. Engblom seuraa mielenkiinnolla, miten kirkko vastaa ihmisten muuttuviin odotuksiin. Mäkinen vastaa hymyillen, että kysymys on poliittinen, ja hän ei ole poliitikko.

– Mutta sen voin sanoa, että kirkko on minulle tärkeä ja toivoisin, että myös muut ihmiset näkisivät sen tärkeänä. ■

Heidi Pelander

Kun ikä on mahdollisuus

Maanviljelijä Aki Laaksonen valittiin Mynämäen seurakunnan luottamustehtäviin 25-vuotiaana. Takana on pian kaksi kautta kirkkoneuvoston varapuheenjohtajana.

■ Kun Aki Laaksoselta kysyy, onko 33-vuotias enää nuori, hän purskahtaa nauruun ja kertoo miettineensä samaa. Mieleen tulee vastikään käyty nuorten ilmastokeskustelu, johon Laaksonenkin osallistui.

– Parini oli 16-vuotias ilmastovaikuttaja. Hänen ikäisenään en ajatellut ilmastoasioita, vaan ajelin mopolla. Nuoret valveutuvat entistä nuorempina.

Kahdeksan vuotta sitten Laaksonen tuli valituksi Mynämäen kirkkovaltuustoon eli ympäristöön, jossa silloista 25-vuotiaasta saattoi pitää hyvinkin nuorena.

– Joku kysyi, olenko miettinyt ehdolle lähtemistä. Aika moneen hommaan tulee lähdettyä, jos kysytään ja tein päätöksen nopeasti. Sain ääniä ja luottamusta, Laaksonen muistelee.

Tie vei pian kirkkoneuvoston varapuheenjohtajaksi. Kaksi kautta luottamustehtävissä ja päätöksenteossa on ollut opettavaista aikaa.

– Olen yrittänyt tuoda esiin nuoremman sukupolven näkökulmaa ja tietysti muutakin osaamistani. Eläkeikäisten katsantokanta on eri kuin kolmekymppisillä jo kasvatuksetakin johtuen. Ja tämä ei ole ikärasismia, vaikuttamisessa tarvitaan kaiken ikäisiä.

Käyttöä taloustietämykselle

Laaksonen on koulutukseltaan agronomi. Hän viljelee maata Mynämäessä Kivilän tilalla, joka on ollut suvulla lähes sadan vuoden ajan. Satoa tulee tärkkelysperunasta, sokerijuurikkaasta, syys- ja kevätiljasta sekä vadelmasta. Laaksonen viljelee myös äitinsä kotitilaa Yläneellä.

– Kaikki pyritään tekemään ilmastoystävällisen maatalouden keinoin. Yritän pitää yllä luonnon monimuotoisuutta.

Viljelemisen lisäksi kiireisenä pitävät aluemyyntipäällikön tehtävät kiertotalouden ratkaisuihin keskittyvän Soilfood Oy:n leivissä.

Laaksonen arvostaa seurakunnan päätöksenteossa sitä, ettei hyvää ideaa ei ammuta alas vain siksi, että se esitetään "väärältä suunnalta".

Yrittäjän elämä tuli tutuksi omassa maatalouskoneiden maahantuontiin ja myyntiin keskittyneessä firmassa. Ne hommat Laaksonen lopetti 2019.

Talousasiat ovat lähellä Laaksosen sydäntä. Pääaine opinnoissa oli maatalousekonomia. Osaamista on voinut ammentaa seurakunnan käyttöön.

– Taloustilanne on seurakunnissa haastava. On mielenkiintoista olla mukana miettimässä, mitä voidaan tehdä, jotta toimintaedellytykset pystytään turvamaan.

Tämä on yksi niistä monista syistä, miksi luottamustoiminta on pitänyt otteessaan näin pitkään.

– Olen päässyt vaikuttamaan pintaa syvemmällä ja olemaan mukana erilaisissa projekteissa, kuten kirkon paanukaton uusimisessa. On myös mukava vaihtaa viranhaltijoiden kanssa ajatuksia kokousten ulkopuolella. En tiedä miten olisin viihtynyt ihan vain rivijäsenenä.

Toimeliasta ja puheliasta miestä on kosiskeltu myös kunnanvaltuustoon, mutta vastaus on aina ollut ei.

– Pidän seurakunnan päätöksenteossa siitä, että puoluepolitiikka ei näy. Seurakunnissa lähdetään enemmän yhteisöllisyydestä.

Aki Laaksonen haluaisi, että kirkkovaltuuston jäseniä osallistettaisiin enemmän esimerkiksi iltakoulujen kautta. Ei tyydyttäisi vain pakollisiin kokouksiin.

Kauaskantoisia päätöksiä

Laaksosen mukaan kirkkovaltuusto on pyrkinyt viime vuosina ymmärtämään yhä paremmin, mihin sen tulisi keskittyä päätöksenteossa ja millaisia vaikutuksia päätöksillä on seurakuntaan.

Korona sekoitti pakkaa, mutta myös pakotti luomaan toimiviksi osoittautuneita, kauaskantoisia ratkaisuja. Vuonna 2019 suunnitellut keinot nuorten aktivoimiseksi joutuivat jäihin, mutta toisaalta digiloikka on auttanut tavoittamaan kaiken ikäisiä seurakuntalaisia. Ja striimauskalustolle on käyttöä koronan jälkeenkin.

– Kriisit ovat mitä ovat. Pitää osata nähdä pidemmän aikavälin vaikutukset.

Seurakunnan diakoniatyössäkin on nähty hyvää kehitystä. Se on vahvistunut ja mukaan on saatu sitoutuneita ja aktiivisia vapaaehtoisia.

– Tämä on tärkeää, kun tietää talouden haasteet.

Entä miten juuri päätöksentekoon saataisiin lisää nuorta verta? Visainen kysymys, Laaksonen tuumii.

– Ilmastoasiat tietty vetävät mukaan vapaaehtoistoimintaan ja luottamustehtäviin. Niistä puhutaan seurakunnassakin, mutta ei tietenkään pelkästään. Pitäisi jotenkin tuoda esiin, että kaikki ei ole vain talousarvion katsomista. Että rivijäsenenäkin pääsee vaikuttamaan.

Laaksosen mukaan on tärkeää saada yhteys niihin aktiivisiin nuoriin, jotka eivät vielä voi asettautua ehdolle. Heitä ovat esimerkiksi isomet. Positiiviset kokemukset voisivat innostaa ehdolle siinä vaiheessa, kun ikää on tarpeeksi.

Vielä kerran

Haastatteluhetkellä syksyn seurakuntavaaleihin on vielä hieman aikaa.

– Jos vielä kerran lähtisi mukaan. Olen ainakin vakaasti kallistumassa siihen, Laaksonen nauraa ja jatkaa:

– On hienoa, että mukana on pitkän linjan luottamushenkilöitä. Toisaalta uskon, että kymmenen vuoden aikana ehtii kehittää itselleen tärkeitä asioita ja sitten alkaa toistaa samaa kaavaa. Olen itsekin miettinyt, onko minulla enää annet-

Kuva: Simo Ahtee

tavaa, kun pitää kehittää seurakunnan toimintaa koko ajan muuttuvassa toimintaympäristössä.

Laaksonen on päättellyt, että annettavaa on.

– Talouspuoli korostuu entisestään. Ja olisi mielenkiintoista päästä seuraamaan miten käy, kun hiippakunnassa pitäisi olla vähemmän seurakuntia kuin tällä hetkellä. ■

Simo Ahtee

Seurakuntavaalien ehdokkaaksi kannustaminen on yhteinen tehtävä

” Ihmisen syvin tarve on tulla nähdyksi ja kuulluksi.” Tämä Tommy Hellstenin lause on yhdistynyt mielessäni eri vaaleista käytävään julkiseen keskusteluun. Vaalien jälkeisissä analyyseissa on esitetty huoli matalasta äänestysaktiivisuudesta esimerkiksi viime aluevaalien kohdalla. Mitä tälle asialle voi tehdä ja voinko itse vaikuttaa asiaan jotenkin?

Jos ihminen ei koe osallisuutta, eikä koe tulevaisuutta nähdyksi ja kuulluksi, jokin syvä tarve jää täytty-mättä. Osallisuuden vahvistaminen vaatii yhteisöä, joka huomaa juuri minut ja jossa saan olla oma itseni. Nähdyksi ja kuulluksi tulemisen lisäksi olen-naista on toiminta. Se, että tulee kutsutuksi mukaan ja saa olla päättämässä yhteisistä asioista.

■ Seurakuntavaalit pidetään marraskuussa. Kirkossa vapaat demokraattiset vaalit ovat tärkeä mahdollisuus vaikuttaa oman seurakunnan toimintaan. Demokratia on kansan valtaa, joka sijaitsee jokaisessa kirkon jäsenessä taustoista ja ajattelutavoista riippumatta. Meillä kaikilla on vastuu kannustaa eri taustoista tulevia ja eri näkökulmia edustavia kirkon jäseniä ehdolle päätöksentekijöiksi.

Moni seurakuntavaalien ehdokas on kertonut asettuneensa ehdolle seurakunnan työntekijän tai luottamushenkilön kannustuksen rohkaisemana. Ihminen itse ei välttämättä tunnista omaa potentiaaliaan, mutta kun joku ottaa asian puheeksi, ajatus ehdokkuudesta saattaa herätä.

On tärkeää rohkaista ja viestiä, että uskoo toisen kykyihin. Luottamushenkilönä ei tarvitse olla valmiiksi kaikkien alojen osaaja. Tasapuolinen kannustaminen saa jokaisen tuntemaan itsensä hyväksytyksi ja aidosti mukaan otetuksi päätöksentekoon.

Studio Auran kuva

■ Meillä kaikilla on vastuu pitää demokraattiset järjestelmät moniäänisinä. Ajattelen, että linjat syntyvät eri näkökulmien välisen vuoropuhelun kautta. Yhdessä voimme hahmotella erilaisia vaihtoehtoja kirkon ja seurakunnan tulevaisuuteen liittyen.

Konsensus ei tarkoita yksimielisyyttä. Se tarkoittaa sitä, että on yhteinen ymmärrys kokonaisuudesta. Yhteinen tahtotila muokkautuu demokratiassa ainoastaan useiden eri tahtotilojen kommunikoinnin kautta.

Jokainen meistä voi nähdä ja kuulla toisiaan arjessa ja luoda samalla perustaa sille, että ihmiset tuntevat kuuluvansa yhteisöön. Tämä kokemus kannustaa myös rakentamaan seurakuntien ja kirkon tulevaisuutta. ■

Minttu Väisänen

Vaalikoordinaattori,
Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä

”...että saisin olla rauhassa”

Sireenien äänet

■ Lähtiessään Kirken saarelta Odysseusta varoitettiin seireeneistä. Seireenit saivat laulullaan merimiehet sekaisin, poikkeamaan reitiltään ja tuhoutumaan. Odysseus tukututti miehistönsä korvat mehiläisvahalla ja itsensä hän antoi sitoa laivan mastoon.

Venäjän sota Ukrainassa nosti tämän kertomuksen mieleeni. Sanasta ”seireeni” (kreik. Σειρήν) juontuu sireeni. Se on soinnut ympäri Ukrainaa ilmahälytyksinä tai palo- ja pelastusajoneuvojen korvia vihlovina äänivirtoina. Sireenin ääni herättää. Se säikäyttää, pelästyttää, nostattaa rauhattomuutta ja ajaa liikkeelle.

Onko sota laukaissut sinussa tai ihmisissä ympärilläsi sireenien äänet? Häiritseekö uutisvirran seuraaminen tehtäviäsi? Tulevatko tapahtumat uniin? Me reagoimme sisäisiin seireneihimme monin tavoin: yksi ryhtyy toimintaan, toinen ilmaisee vihaa, kolmas pelkoa. Jollekin nousee pintaan oman elämän tai sukupolvien taltioimat hälytysäänet. Joku lamaantuu.

Mitä minun tulisi ihmisenä ja kristittynä tehdä, kun sireenit soivat? Missä ovat omien vastuitteni ja mahdollisuuksieni rajat, kun kuulen viestejä sodista, onnettomuuksista ja hädästä? Miten minä pystyn hoitamaan tehtäväni ja luomaan toimillani turvallisuutta lähiympäristööni? Näihin kysymyksiin jokaisen olisi hyvä löytää omassa arjessaan ratkaisuja. Joskus voi olla parasta toimia niin, että laittaa mehiläisvahaa korviinsa tai antaa sitoa itsensä laivan mastoon. Sireenien äänen ja sen synnyttämän paniikin kanssa ei ole hyvä lähteä kilpasille.

Eireene – rauhan kaipuu

■ Äänteellisesti seireeni-sanaa muistuttaa kreikan sana ”rauha”, eireene (Εἰρήνη). Myös Uusi testamentti käyttää rauhasta eireene-sanaa. Eireene viittaa samaan, kuin mitä Vanhan testamentin kirjoituksissa tarkoitetaan hebrean sanalla ”shalom”. Shalom on päivittäinen tervehdys.

Sitä ei lausuta vain sodan keskellä. Shalom koskee koko ihmistä, hänen sisäistä maailmaansa, hänen lähipiiriään, terveyttään ja toimeentuloaan, hänen paikkaansa yhteiskunnassa. Ja totta kai shalom tarkoittaa myös sodan puutetta.

Seireen-eireene -vastakohdan kautta voi hahmottaa kristillistä kokonaisvaltaista käsitystä rauhasta. Rauhan laajin kehä on kaikkinaisen harmonia, hyvinvointi ja runsaus. Paratiisi, jonka ihminen osaa kuvitella, mutta missä hän ei ole. Toinen kehä on maailma, jossa ei ole sota. Ja vaikka on aikoja, ettei sota ole, voi ihminen tai yhteisöt haluta silloinkin rauhaa. Kolmas kehä on yhteiskunta. Ulkoisesta rauhasta huolimatta sen keskellä on jännitteitä, ääripäitä ja epäluottamusta. Myös silloin etsitään rauhaa. Neljäs kehä ovat lähiyhteisöt – perhe tai työyhteisö. Toive rauhasta ja harmoniasta voi ulkonaisesti järjestyksestä huolimatta elää niissä. Viides kehä on oma sisin, missä ihminen rauhan ohella tunnistaa

pelkoja, epävarmuutta, ristiriitaisia tavoitteita, stressiä ja syyllisyyttä.

Evangeliumin tehtävänä on ensin rauhoittaa viidennen kehän sisällä kamppaileva ihminen. Siitä avautuu kristityn tehtävä ulospäin kohti seuraavia laajenevia kehä.

Suomessa on saatu pitkään elää rauhassa. Mutta nyt meidänkin on yksilöinä, yhteisöinä – ja kirkkona – etsittävä vastauksia oikeutetun sodan vaikeisiin kysymyksiin. Niistä ehkä jo toivoimme päässeemme, mutta ne ovat tulleet vuorollamme vastattavaksemme.

Rauha ei ole milloinkaan itsestäänselvyys tai saavutettu etu. Rauhaa eivät toiset tee puolestani. Rauha on tie, jolle on astuttava päivittäin. Rauha alkaa tästä, missä olen ja lähtee liikkeelle, kun astumme ulos huoneistamme. Samalla ihminen etsii ja kaipaa rauhaa. Kristityn huulilla on toive ja rukous, että Jumala antaisi rauhan ■

Jukka Hautala

Vähemmistön hyvinvointi on enemmistön kunnia-asia

Olen koko ikäni leikitellyt kielellä ja sanoilla. Moni pitää minua sanavalmiina ihmisenä. Työ arkkihiippakunnan kuurojenpappina avasi oven uuteen maailmaan. Miten ymmärtää toisia ja tulla ymmärretyksi – sanoitta?

■ **Olen Tiinakaisa Honkasalo**, teologian maisteri ja pappi. Aloitin 10.1.2022 Turun piirin kuurojenpappina arkkihiippakunnan tuomiokapitulissa. Aikaisemmin olen tehnyt työuran viestintätehtävissä kirkkohallituksessa, kouluttajana ja radiotoimittajana sekä Helsingin yliopiston kirjastossa viestintäpäällikkönä. Seurakuntapapin töitä olen tehnyt Salossa, Turun tuomiokirkossa ja Henrikinseurakunnassa.

Ensimmäisiä oivalluksia uudessa työssäni oli, että viittomakielessä ei pelkästään käännetä suomenkielisiä sanoja, vaan haetaan merkityksiä. Aiempi radiojuttujen teko on nyt avuksi. Aina voi kiteyttää ja miettiä, mistä on kysymys sanahelinän takana. Kiitän myös improvisaatioharrastustani, jonka perusohjeet ovat: Heittäydy, ole läsnä, auta toista onnistumaan ja keksi luovasti.

Olen ollut silmiä avaavaa saada sukeltaa itselle entuudestaan tuntemattomaan kulttuuriin. En tiennyt, että räppäminen, jääkiekkoselostus tai virsien viittominen on mahdollista ja vieläpä hauskaa. Viittomakielinen tarinan- ja sadunkerronta se vasta onkin iloista meininkiä. Juttu saa aivan uudet ulottuvuudet, kun kerrottaessa huomioidaan tilankäyttö, roolinvaihdot ja katseen suunta. Hahmot ja

paikat esitellään värikkästi ja elävästi. Viittomakieliset kulttuuripäivät järjestetään joka toinen vuosi – tänä vuonna Joensuussa.

■ **Viittomakielen asema** on turvattu Suomessa vuodesta 1995 alkaen perustuslaissa. Viittomakieli on ihmisten äidinkieli. Ei voida olettaa, että viittomakielinen osaa suomen puhuttua tai kirjoitettua kieltä. Tekstitykset televisio-ohjelmiin eivät riitä. Ei ole sama asia, jos jumalanpalvelukset tulkitaan suomen kielestä. Äidinkieli on vahva tunnekieli.

Vähemmistökielen ja -kulttuurin olemassaolo ja hyvinvointi on enemmistön kunnia-asia. Samoin kuin saamelaisien kanssa, myös viittomakielisen yhteisön ja valtioneuvoston välillä on käynnistetty totuus- ja sovinto-prosessi.

Viime joulukuussa julkaistiin laaja tutkimus Viitotut muistot, joka paljasti karua tietoa kuurojen kohtelusta, ihmisoikeusloukkauksista ja vääryyksistä myös lähihistoriassamme. Rotuhygienian nimissä kuuroilta evättiin oikeuksia avioliittoon, tehtiin pakkosterilisaatioita ja korvaleikkauksia. Heitä hyväksikäytettiin, eristettiin ja syrjittiin.

Kuva: Bo Stranden/Studio Auran kuva

➤ Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan ihmisten samanarvoisuutta sukupuolesta, iästä, etnisestä tai kansallisesta alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta ja vakaumuksesta, mielipiteistä, vammasta, terveydentilasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä riippumatta.
(Lähde: Yhdenvertaisuus.fi)

Kuva: Bo Stranden/Studio Auran kuva

Puhumaan pakottaminen eli oralismi ja viittomiskielto olivat voimassa Suomen kouluissa vielä vuoteen 1970.

■ **Vähemmistökielen asiat** ja viittomakielisten oikeus äidinkielen käyttöön ovat minulle kuurojenpappina sydämen asia. Yhdenvertaisuusasiat ovat laajemminkin uusi osa työtäni. Olen päässyt mukaan hyvin käynnistyneeseen hankkeeseen, jota kaptulin yhdenvertaisuusryhmä on jo jonkin aikaa valmistellut. Hanke tuottaa seurakuntien tueksi työskentelykokonaisuuden, jonka avulla voi päivittää toimintakulttuuria ja -ympäristöä.

Työskentelyä päästään toivottavasti kokeilemaan muutamassa seurakunnassa jo ensi syksynä. Työskentely auttaa arvioimaan oman seurakunnan käytäntöjä. Pääseekö seurakunnan tiloissa liikkumaan esteettömästi, ovatko saavutettavuusasiat kunnossa? Käytetäänkö kieltä arvostavasti? Miten eri kulttuurit ja vähemmistökielet on huomioitu toiminnassa? Puututaanhan rasismiin? Miten huomioidaan ihmisten moninaisuus, seksuaalisuuden ja sukupuolen eri muodot?

■ **Ketään** ei lainkaan mukaan saa syrjiä. On hyvä päivittää ja uudistaa toimintamalleja, jotta ei suotta toimita ajattelemattomasti. Tavoitteena on kirkon yhteisen strategiankin mukaisesti: Ovet ovat auki jokaiselle tulijalle. ■

Tiinakaisa Honkasalo

Kirjoittaja on Turun piirin kuurojenpappi, jonka työhön kuuluvat viittomakielinen hengellinen työ ja arkkhiippakunnan alueen yhdenvertaisuusasiat.

Suuntana kohtuus, kestävyys ja toivo

Helatorstaina 26.5. lähtee Savonlinnan kirkosta matkaan varsin epätavallinen viesti. Sen ei ole tarkoitus ehtiä perille pikavauhtia, vaan viipyillä tien päällä lähes kolmen kuukauden ajan.

Suomen ensimmäinen viestipyhiinvaellus kesällä 2022 kokoaa yhteen kuusi hiippakuntaa, noin 40 seurakuntaa, lukemattomia yhteistyökumppaneita ja hitaasta matkan-teosta kiinnostuneita kulkijoita.

Kyseessä on nimensä mukaisesti viestityyppinen pyhiinvaellustapahtuma, jossa kuljetetaan viestikapulaa Pyhän Olavin mannerreittiä pitkin läpi Suomen.

■ Piispa Seppo Häkkinen lähettää viestin matkaan Savonlinnan kirkosta helatorstaina, minkä jälkeen tapahtuma etenee kesäkuukausien ajan kohtia Turkua. Arkkipiispa Tapio Luoma ottaa viestin vastaan Turun tuomiokirkossa sunnuntaina 14.8.

Viestin perillepääsyä juhlistaan messun jälkeen Tuomiokirkkotorilla, mistä matka jatkuu edelleen Pyhän Olavin merireitille. Viestin viimeinen määrän-pää on Jomalan kirkko Ahvenanmaan pääsaarella.

Viestipyhiinvaellus liikuttaa kulkijoita kesäisissä maisemissa lähes tuhannen kilometrin matkan. Kuka tahansa voi osallistua viestin kuljettamiseen sillä taipaleella, joka sopii itselle parhaiten.

Hidas matkanteko vastakulttuurin eleenä

Viestipyhiinvaelluksen avainsanoja ovat kohtuus, kestävyys ja toivo. Ne kiinnostavat vaeltajan katseen tulevaisuuden horisonttiin.

” On hyvä päivittää ja uudistaa toimintamalleja, jotta ei suotta toimita ajattelemattomasti.”

”

Pyhiinvaellus tuntuu vastaavan tarpeeseen hidastaa, rauhoittua ja pohtia, mitä kohti kuljemme.”

Hengästyttävässä maailmassa moni kokee syvää kaipautusta siihen, että omaa elämäntahtia olisi mahdollista kohtuullistaa. Samalla ilmastokriisi vaatii koko ihmiskuntaa hidastamaan tahtia ja vaihtamaan suuntaa.

Ajassa, jossa olemme pakotettuja kyseenalaistamaan tutun elämäntapamme, kiinnostus pyhiinvaellukseen on voimakkaassa nousussa. Pyhiinvaellus tuntuu vastaavan tarpeeseen hidastaa, rauhoittua ja pohtia, mitä kohti kuljemme niin yksilöinä kuin yhteiskuntanakin.

– Yksi viestipyhiinvaelluksen tavoitteista on, että yhteinen hidas matkanteko olisi näkyvä viesti sitoutumisesta kohtuuteen, kestävyteen ja toivoon, pyhiinvaellustoiminnan projektipäällikkö Annastiina Papinaho kertoo.

Pandemiat ja ilmastokysymykset muuttavat väistämättä myös matkailua, mutta lähimatkailu ja hidas matkailu tarjoavat uuden vaihtoehdon.

Hidas matkanteko sopii kaikenikäisille. Kiireetön yhdessäolo, vaihteleva luonto ja perinnemaisemat voivat tarjota syvälle mieleen painuvia muistoja ja elämyksiä.

– Matkailuun ei aina tarvitse liittyä ilmastohäpeää. Viestipyhiinvaelluksella matkailija voi olla osa kestävämpää tulevaisuutta. Kenties hän samalla lumoutuu siitä, millainen rauha ja tyyneys laskeutuu hitaalla matkalla osaksi omaa elämää, kuvailee viestipyhiinvaellusta projektityöntekijä Pinja Luoma.

Pyhiinvaellukseen, kuten hitaaseen matkailuun laajemminkin, kuuluu ajatus prosessin arvostamisesta. Tavoite- ja tuloskeskeisessä maailmassa pyhiinvaellus on vastakulttuurin ele. Matkaa tekevät keskeneräiset kulkijat.

Vaihtelevaa taivallusta ja vesireittejä

Käytännön vastuuta viestipyhiinvaelluksen järjestelyistä kantavat seurakunnat yhdessä oman alueensa yhteistyöverkostojen kanssa. Kumppaneiksi on löytynyt yhdistyksiä, matkailutoimijoita, urheiluseuroja ja partiolippukuntia.

Kulkea voi monin eri tavoin. Vehmaalla on pohdittu, miten viestipyhiinvaellus voisi olla matalan kynnyksen tapahtuma myös heille, jotka eivät ole kokeneita pitkän matkan kulkijoita.

– Vehmaalla välimatkat ovat pitkiä ja siksi niitä kuljetaan polkupyörillä. Olemme miettineet, miten voisimme rohkaista paikallisia liittymään mukaan lyhyeksikin aikaa, matkan varrelta, kertoo Outi Tukia-Takala, Vehmaan vt. kirkkoherra.

Huittisten osuudella erään pitkän välimatkan kulmiseen on pyydetty apua yllättävältä taholta.

– Huittisten Wanhat Konneet -yhdistys on luvannut järjestää meille traktorikyödin, raottaa Huittisten seurakunnan suunnitelmia lapsityön ohjaaja Silja Haavisto.

– Alkupäivä kuljetaan kävellen, minkä jälkeen meillä on lounas Maijapirtillä, vanhalla kyläkoululla noin sadan asukkaan Lauhan kylässä. Siellä järjestetään joka vuosi

lähiruokafestivaalit, ja ehkäpä lähituotteiden arvostus näkyy myös Lauhan Maamiesseuran valmistamalla viestipyhiinvaeltajien lounaalla.

Veden äärellä

Vuonna 2022 viestipyhiinvaelluksen teemana on vesi. Pyhän Olavin mannerreitti alkaa Savonlinnasta laajojen vesistöjen ääreltä ja kulkee Suomen halki kohti merta. Vesi liittyy tiiviisti myös vaelluksella esillä pidettäviin tulevaisuuden avainsanoihin, ja lisäksi sillä on syviä symbolisia merkityksiä. Viestikapulana toimii vesipullo.

Pyhän Olavin mannerreitin loppupäässä sijaitseva Raision kaupunki on aikoinaan syntynyt vesireittien varrelle. Raisionjokilaakso kuuluu Suomen varhaisimpiin kristillisiin seutuihin. Merikin on lähellä.

– Sijaitsemme myös pyhiinvaellusreittien risteyskohdassa. Raision läpi kulkee Pyhän Olavin mannerreitin lisäksi myös Jaakontie ja Seitsemän kirkon reitti, jota kutsutaan Suomen vanhimaksi matkailureitiksi, kertoo yleisen seurakuntatyön koordinaattori Johanna Salonen Raision seurakunnasta.

Raision jälkeen taivaanrannassa siintää jo Turun saaristo, jossa matka jatkuu kohti Ahvenanmaata paitsi kävelemällä myös saaristolaistyyliä – talonpoikaisten veneillä purjehtien. ■

Larissa Riihihuhta
Kuvat: Aleksi Saariranta

Viestipyhiinvaelluksen lisätiedot ja ilmoittautuminen:
pyhiinvaellus.fi

<https://evl.fi/pyhiinvaellus/viestipyhiinvaellus/aikataulu>

Viestipyhiinvaellus Facebookissa ja Instagramissa:
@viestipyhiinvaellus

hartaus

■ **Tässä taannoin** taivas putosi niskaan, miltei kirjaimellisesti. Ikivanha peruskallio lohkesi täällä Halikossa aivan itsekseen ja valtavat lohkareet putosivat asuintalojen pihaan.

Ainahan se tuossa oli ollut ja nyt edes peruskallio ei kestä nykytalvia, joissa kaikki jäätyy ja sulaa uudestaan ja uudestaan. Maailman muuttuessa tulevaisuus tuntuu epävarmalta ja jopa hauraalta.

Minä annan tulevaisuuden ja toivon.
(Jer. 29:11)

Mikä on minun tulevaisuuteni? Mihin minä laitan toivoni? Maailma tuntuu hurjalta. Aivan kuin turvattomuus olisi vain lisääntynyt viime vuosina. Herra, auta!

Sinun turvasi on ikiaikojen Jumala. Sinua kannattavat ikuiset käsi-varret. (5. Moos. 33:27)

Jos turvani on Jumalassa, niin missä hän on? Miksi tuleva huolettaa minua?

Vai onko niin, että nykyhetki on se, mikä tuntuu turvattomalta?

Eihän tulevaisuus ole vielä tapahtunut, emme me voi varmuudella sanoa, mitä se tuo tullessaan. On vain tämä hetki.

Kaikella on määrähetkensä, aikansa joka asialla taivaan alla. (Saarn. 3:1)

Tähän haluan luottaa. Ehkä olemme liian pitkään saaneet liian hyvää. Elämän arvaamattomuus ja hauraus on päässyt unohtumaan. Ehkä kaikki ei olekaan meidän käsissämme.

Mutta mitä minä voin tehdä? Kuuluuko minun tehdä jotain? Onko näillä asioilla joku tarkoitus?

Kuka teistä voi murehtimalla lisätä elämänsä pituutta kyynäränkään vertaa?

— Älkää siis huolehtiko huomispäivästä, se pitää kyllä itsestään huolen. Kullekin päivälle riittävät sen omat murheet. (Matt. 6:27,34)

Nuori elää monesti hetkessä ja välillä aikuinen vieressä paheksuu. Muutos ja kasvu ovat nuorten elämässä jatkuvuutta, eikä tulevaa tai omien tekojen kauaskantoisuutta ehdi tai ymmärrä aina niin paljon miettiä, saati murehtia.

Ehkä hetkessä elämisessä on jotain autuasta, jotain lapsenkaltaista. Voi kunpa osaisin olla hetkessä, armon varassa, johdatuksessa ja tulevaisuus Herran hallussa.

Huomista ei ole vielä tapahtunut. Jumala kulkee kanssamme sitä kohti meitä siunaten, meitä kantaen ja meistä huolehtien, huomasimme sen tai ei. Ehkei kaikkea siis tarvitse murehtia.

Älkää olko mistään huolissanne, vaan saattakaa aina se, mitä tarvitsette, rukoillen, anoen ja kiittäen Jumalan tietoon. Silloin Jumalan rauha, joka ylittää kaiken ymmärryksen, varjelee teidän sydämenne ja ajatuksenne, niin että pysytte Kristuksessa Jeesuksessa.
(Fil. 4:6–7)

Rukous:

Herra, kiitos että elät ja olet. Anna minunkin elää ja olla todeksi sinun rakkauttasi. Anna minulle sinun

rauhasi ja luottamus huomiseen, eikä vain minulle vaan koko maailmalle. Välitä rauha, luottamus ja toivo tähän maailmaan, rohkaise ja vahvista. Anna minun tehdä osani kaikessa tässä.

Jää siunaamaan. Aamen.

Herra varjelee kaikki sinun askeleesi, sinun lähtösi ja tulosi nyt ja aina. (Ps. 121:8) ■

Ville Väänänen
Koulupappi, Salon seurakunta

uskottu toivottu rakastettu

SUOMEN[†]
EV. LUT.
KIRKKO

#SEURAKUNTAVAALIT

Seurakuntavaalit syksyllä

■ Seurakuntavaalit toimitetaan neljän vuoden välein. Marraskuussa valitaan 367 seurakuntaan yhteensä noin 8000 uutta luottamushenkilöä.

Tavoitteena on saada jokaiseen seurakuntaan kaikenikäisiä, erilaisissa elämäntilanteissa olevia luottamushenkilöitä eri aloilta. Ehdolle asettuminen ja äänestäminen ovat hyviä tapoja vaikuttaa oman seurakunnan asioihin.

■ Tärkeitä päivämäärät:

Ehdokasasettelu päättyy 15.9.2022

Ennakkoäänestys 8.–12.11.2022

Varsinainen äänestyspäivä 20.11.2022

■ Lisätietoa www.seurakuntavaalit.fi

■ **Tuore oliivipuun lehti 2022** ▪ Turun arkkihiippakunnan vuosijulkaisu
■ **Julkaisija:** Turun arkkihiippakunnan tuomiokapituli
■ **Päätoimittaja:** Anna Hälli ■ **Toimitus:** Anna-Liisa Hyrsky-Heikkilä
■ **Taitto:** Erkki Kiiski ■ **Paino:** Newprint Oy

www.arkkihiippakunta.fi

Turun arkkihiippakunnan
tuomiokapituli

Hämeenkatu 13
PL 60, 20501 TURKU
www.arkkihiippakunta.fi

Tuore oliivipuun lehti 2022
ISSN 1457-4187 (Painettu)
ISSN 2323-9743 (Verkkojulkaisu)

